

Adaptatie verbetert varkensgezondheid

Varkensfokkerijorganisatie Topigs stelt dat de gezondheidsstatus van de varkens op haar kernfokbedrijven internationaal uitstekend is. Maar verder naar onderen in de varkenspiramide neemt die gezondheidsstatus in Nederland af. Hoe komt dat en heeft Topigs daar een oplossing voor?

FRANK DE VRIES

“Er is onvoldoende vraag naar biggen en fokvarkens met een hoge gezondheidsstatus”, stellen de varkensdierenartsen Eveline Willems en Marc Martens van Topigs. Hoewel deze internationaal opererende varkensfokkerij vanaf 2008 zwaar inzet op een hogere gezondheidsstatus, moet ze met lede ogen aanzien dat onderin de varkenspiramide de varkens een lagere gezondheidsstatus hebben. Willems: “Door die lagere gezondheidsstatus verkwaansel je een deel van het goede genetische potentieel in een varken.”

Gezondheidsstatus

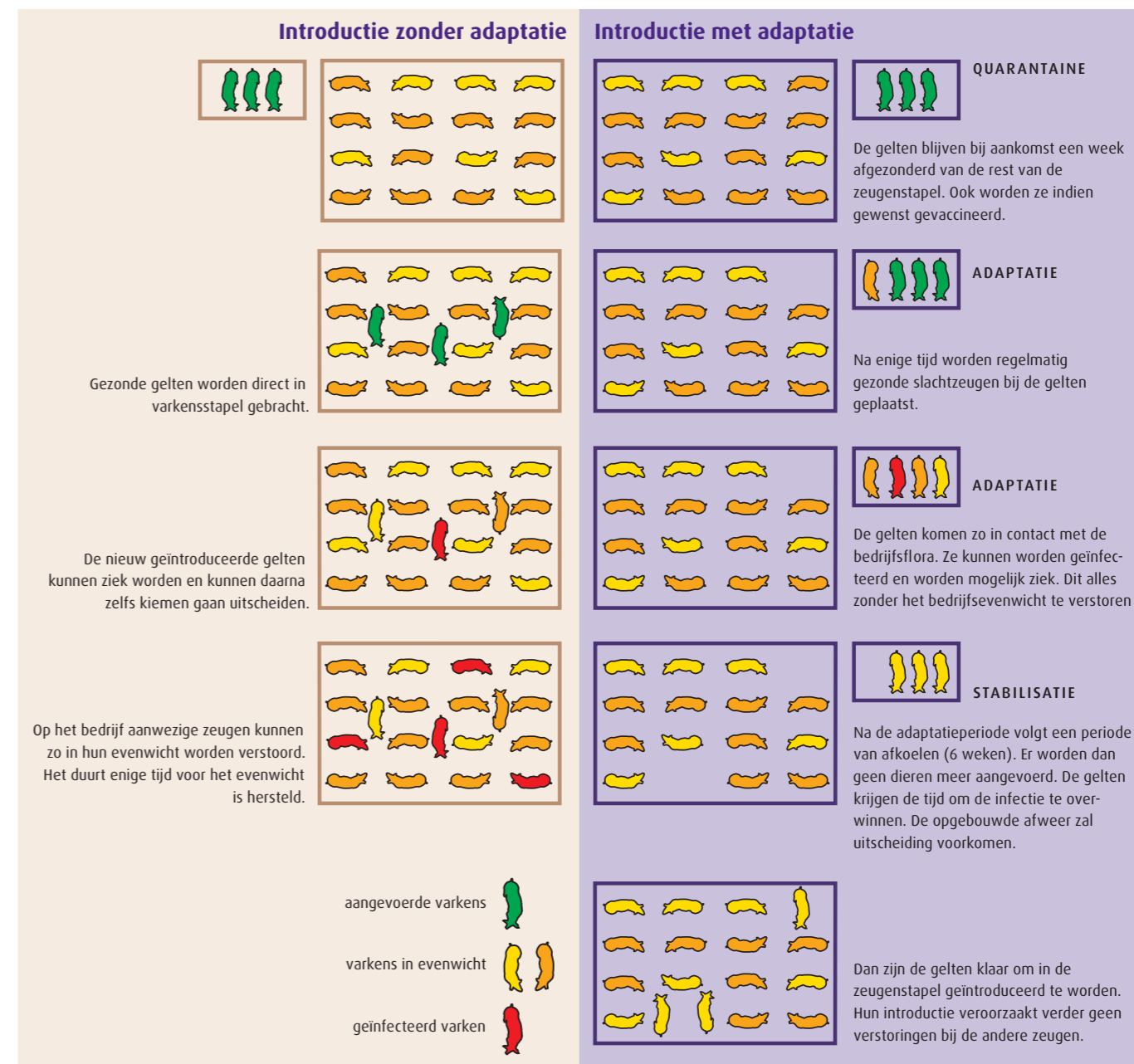
Topigs zet zwaar in op gezonde varkens. In principe zijn er drie verschillende mogelijkheden: SPF-dieren, dieren met een conventionele diergezondheid en varkens met de

SPF+-status. Alle kernfokbedrijven hebben de SPF-status, terwijl de meeste subfokkers en fokkers deze status niet hebben. Om de SPF-status te krijgen, moet je vrij zijn van APP (type 2,9 en 5), PRRS, Mycoplasma, schurft, PM+ en de aangifteplichtige ziektes. Waarom zijn de meeste Nederlandse subfokkers ook niet SPF-waardig? Willems: “Dat ligt in Nederland deels aan de structuur van de varkenshouderij, die vindt plaats in varkensdichte gebieden met PRRS op de meeste bedrijven.” Martens vult aan: “Veel varkenshouders hebben kortetermijndoelen in plaats van het langetermijndoel om een high-health varkensstapel te hebben.”

In Nederland blijkt het betaalsysteem zo te zijn dat varkenshouders niet getriggerd worden om hun gezondheidsstatus te verbeteren. Er is geen wezenlijk betere uitbetaalprijs voor SPF-dieren dan voor dieren met een normale status. “Dat prikkelt een varkensboer op geen enkele manier”, aldus Martens. “Er is gewoon onvoldoende vraag naar biggen of fokvarkens met een hoge gezondheidsstatus.”

Duitsland

Onze oosterburen bezitten meer grote gesloten varkensbedrijven, waardoor het fokken en mesten vaak in eigen beheer gebeurt. “Dat is een belangrijke reden voor een betere gezondheid op je bedrijf”, weet Martens. Maar de Duitse afnemer van onze biggen blijkt ook nog eens een belangrijke vinger in de pap te hebben als het gaat om

Adaptatie is maatwerk. De bovenstaande zaken zijn dan ook een algemene richtlijn. Bepaal samen met uw adviseurs de beste adaptatiestrategie voor uw bedrijf
ILLUSTRATIE: TOPIGS

Varkensartsen Topigs

V.l.n.r. Eveline Willems, Marc Martens en Marlies Olde Monnikhof.

onze gezondheidsstatus, aldus Willems. “Stel dat de Duitse afnemer PRRS-vrije biggen wil hebben. Dat maakt dat Nederland, als belangrijke exportmarkt, gaat versnellen in zijn streven om de varkenshouderij vrij te maken van dit virus. Maar op dit moment speelt dit nog niet zo.” De financiële prikkel om de gezondheidsstatus op de subfok-, fok- en mestbedrijven op te schroeven is er niet en daarom blijven we zitten met het fenomeen van de afkalvende gezondheidsstatus vanuit de top van de varkensfokkerij in de richting van de basis-

bedrijven. Niet alleen Duitsland maar ook Frankrijk kent een grotere vraag naar gezonde gelten met mogelijk SPF-status. Maar Nederland voert bijna geen folgelten uit naar deze landen, dus is dit geen stimulans voor onze Nederlandse varkenshouders, aldus Martens.

Berusting

De Nederlandse varkenshouderij lijkt te berusten in het voorkomen van PRRS op de meeste bedrijven, stelt Willems. “Er is op dit moment geen echt eradicatie-

Varkenshouder krijgt niet betaald voor
betere diergezondheid.

FOTO: DE BEELDKUIL

programma in het vooruitzicht.” Topigs ziet wel een oplossing om de gezondheidsstatus in de onderste lagen van de varkenskolom op te voeren: adaptatie. Willems: “Er zijn natuurlijk diverse mogelijkheden die de gezondheidstatus van een bedrijf kunnen verbeteren. Zo kun je een eradicatieplan opstellen voor bepaalde kiemen en vervolgens, om herinfectie te voorko-

Uitvoering adaptatie

De basis van het adaptatieprogramma worden gelten pas na 12 weken na aankomst op het bedrijf in de zeugenstapel geplaatst. Dit gaat als volgt: Gelten blijven na aankomst op een bedrijf een week afgezonderd van de rest van de zeugenstapel. In die periode kunnen de gelten, als daarvoor een reden is, worden gevaccineerd. Na deze

gelten krijgen de mogelijkheid om een infectie te overwinnen. Zo bouwen de gelten afweer op. Twaalf weken na binnenkomst zijn de gelten klaar om in de zeugenstapel te worden geplaatst. Door de lange gewenningsperiode zullen ze de andere zeugen qua gezondheid minimaal verstoren.

Individuele aanpak

Martens kent één kernbedrijf dat op basis van een franchiseformule afspraken maakt met zijn afnemers. “Zo worden ook afspraken gemaakt over de gezondheidsstatus en het vrij zijn van bepaalde ziektes. Misschien dat de vraag naar PRRS- en Mycoplasma-vrije biggen vanuit Duitsland een issue wordt waardoor wij als sector genooddaakt worden om deze klantenwens in te willigen”, legt Willems uit. Maar tot die tijd wordt er nog weinig bewogen onderin de varkensketen. Topigs doet zelf het uiterste om op zijn kernfokbedrijven de gezondheidsstatus tot het hoogst mogelijke niveau te tillen. Willems: “We fokken nu bepaalde lijnen met robuustere varkens: dat zijn varkens die zich ook onder veldomstandigheden goed moeten handhaven. Die robuustheid nemen we mee in de fokindexen.”

‘Betaalsysteem prikkelt niet voor betere diergezondheid’

men, de inkomende lucht gaan filteren. Maar je zou ook als regio kunnen besluiten om vrij te gaan worden van een varkensziekte. De bedrijven die wel kiezen voor aanvoer van ‘hoge gezondheidsdieren’ hebben vaak tegenvallende resultaten doordat ze het adaptatieproces niet goed toepassen. Gelten met een hoge gezondheid zijn niet gevoeliger voor bepaalde infecties, maar moeten wel geleidelijk toegevoegd worden aan een bedrijf. Dat heet adaptatie.”

eerste week worden regelmatig gezonde slachtzeugen bij de nieuwe binnenkomers geplaatst. Op deze manier komen de nieuwe gelten in contact met de specifieke bedrijfsflora. Het is best mogelijk dat ze daardoor geïnfecteerd raken of zelfs ziek worden, maar door het apart staan verstoort dit het bedrijfsevenwicht niet. Deze periode duurt bij elkaar zo’n zes weken. Hierna volgt een periode van ‘afkoelen’ die ook zes weken duurt. In deze tijd worden geen nieuwe dieren meer aangevoerd en de